

ҚҰРМЕТТІ АТА-АНАЛАР!

Сіз өз баланызда ерекше мінез-құлық байқадыңызба? Жадынама сізге баланың аутизмнің бар-жоғын және сізге маманның көмегі қажет пе екенін анықтауға көмектеседі.

АУТИЗМГЕ ТӘН НЕГІЗІ БҰЗЫЛУЛАР

Аутизмнің маңызды белгілері баланың балалармен және ересектермен қарым-қатынасында көрінеді, "

- Көзге көз" байланысы жоқ немесе күрт бұзылған - бала әңгімелесушінің бейнесін тұтас қабылдамайды, сондықтан ол жиі адамға "арқылы" қарайды.
- Жақындардың пайда болуына эмоционалды реакцияның болмауы
- баланың сыртқы емес әрекет болуы ана емес, оны күтімге алаңдаушылық танытады дейін истерики
- жанды және жансыз заттарға бірдей қарау

- физикалық әсерге, оған тиюге жоғары сезімталдық көрінеді
- ол өз құрдастарымен қарым-қатынаста стах сезінуі мүмкін, сондықтан ол оларға агрессияны көрсетеді

- өз атына жауап бермейді
- жасыру бет пен құлақты алақанмен жабады немесе жабады.

СОЙЛЕУДІҢ БҰЗЫЛУЫС

- Сөйлеу баяу дамиды, бала сөздердің орнына қимылдарды қолдана алады немесе сөздерге дұрыс емес мағына бере алады. Оның келесі сөйлеу бұзылыстары бар
  - өмірдің бірінші жылында айқай-шу, мылжың, интонация жоқ
  - ерте жаста-алғашқы сөздер мен сөз тіркестерінің кеш пайда болуы
  - қойылған сұрақтарға жауап бермейді
  - сөйлеуде "МЕН" болмауы
  - мультфильмдер мен кітаптардағы сол тырнақшаларды, басқалардан естіген сөздер мен сөз тіркестерін үнемі қайталайды

БҰЗУ МІНЕЗ - ҚҰЛҚЫ

- Аутизмі бар балалардың мінез - құлқындағы маңызды белгілер-бұл мінез-құлықтағы
- Аутоагрессия - яғни өзіне қарсы агрессия. Бұл мінез-құлық бала танытады, оның бір нәрсе ұнамайды. Бұл қоршаған ортадағы басқа баланың пайда болуы, ойыншықтардың өзгеруі, орынның тоқтауы болуы мүмкін. Сонымен қатар, баланың агрессивті мінез - құлқы өзіне бағытталған-ол өзін ұрып-соғып, тістей алады, өзін ұра алады. Бұл

мінез-құлық басқаларға бағытталуы мүмкін. Бұл мінез-құлық әдеттегі өмір салтындағы мүмкін болатын өзгерістерді қорғаудың бір түрі.

- Мінез-құлықтағы рәсімдер-баланың тамақтану, киім, ойын тұрақты болуға деген ұмтылысы бар. Стресс факторы тағамның өзгеруі болуы мүмкін. Сондықтан егер бала таңғы асқа ботқаны жеуге дағдыланған болса, онда омлет кенеттен беріледі, бұл агрессияны тудыруы мүмкін. Рәсім ыдыс-аяқтарды берудің, қолды жуудың, үстелден тұрудың белгілі бір тәртібінен тұруы мүмкін.
- Стереотип-балаға тән ырғақты тербелістер, осьтің айналуы, түйреу, саусақтардың қимыл-қозғалысы, иілу және кеңейту, бүктеу, аяқтың ұшымен жүру

ОЙЫН ҚЫЗМЕТІН БҰЗУ

Бала ойыншықтардың сенсорлық әсеріне, текшелердің ашық түстеріне, ұя салатын қуыршақтың тегіс лакталған бетіне, дыбыс еденге түсетін дыбыспен сипатталады. Ол жанасуды, бұрылуды, лақтыруды, еденге лақтыруды, иіскеуді, дәмін татуды ұнатады: тіс пастасы, кір жуғыш ұнтақ. Ойын іс-әрекетінде сюжеттік жоспар жоқ. Су ағынымен ойнау, сұйықтықты бір ыдыстан екіншісіне құю тән.